

UDC 657.471.11:657.92

Дорошук Наталія Володимирівна

магістрант факультету обліку і податкового менеджменту,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана», Україна

Остап'юк Наталія Анатоліївна

доктор економічних наук, професор кафедри обліку і оподаткування

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана», Україна

СУТНІСТЬ МАТЕРІАЛЬНИХ ВИТРАТ ТА ЇХ ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВО

Матеріальні витрати займають одне із ключових місць у собівартості продукції, і водночас впливають на розміри прибутку до оподаткування та на суму сплаченого податку на прибуток. У зв'язку з чим виникає необхідність управління витратами, визначення елементів витрат та оптимізації податкового навантаження на суб'єкт господарювання.

Питання класифікації матеріальних витрат досліджувалося значною кількістю науковців, серед яких виділяють наступних: Бутинець Ф.Ф., Лень В.С., Білуха М.Т., Голов С.Ф., Дацій Н.В., Кужельний М.В., Сопко В.В. та інші.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначає витрати, як зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу, крім випадків зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками [2]. Враховуючи визначення поняття «витрат», яке дається в законодавстві можна визначити, що матеріальні витрати – це частина витрат виробництва на створення продукції, товарів та послуг до якої включаються витрати на виробничі запаси, напівфабрикати, малоцінні та швидкозношувані предмети та інші витрати, що прирівнюються до матеріальних.

Методологічні основи формування інформації про виробничі витрати наведено у Положенні (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», у якому одним із методів групування витрат, є групування за елементами витрат –

економічно однорідні за своїм складом витрати, незалежно від того, на які види продукції та на якій ділянці вони понесені. За економічними елементами витрати операційної діяльності поділяють на матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизацію та інші операційні витрати.

Більш детальний аналіз та достовірне відображення витрат вимагає детальної та ґрунтовної їх класифікації. Елемент матеріальні витрати включає в себе вартість витрачених у виробництві наступних складових (рис.1) [4].

Рис. 1. Класифікація матеріальних витрат

Крім того, класифікація матеріальних витрат наведена на рахунку 80 «Матеріальні витрати» на якому узагальнюється інформація про матеріальні витрати за звітний період. Дана класифікація майже ідентична класифікації за елементами витрат, проте можна виділити ще такі складові: 808 «Витрати товарів» – це ті товари, які використовуються у процесі господарської діяльності, без продажу іншим особам; 809 субрахунок «Інші матеріальні витрати» – на даному субрахунку відображається вартість робіт і послуг виробничого характеру, які виконуються сторонніми організаціями, зокрема: певні операції з виготовлення продукції; здійснення випробувань з ціллю визначення якості матеріалів відповідно до технічних стандартів; обробка сировини; транспортні послуги із перевезення вантажу територією підприємства у процесі технологічного циклу [1].

Правильність визначення собівартості продукції та контроль за визначенням первісної вартості запасів є невід’ємними факторами впливу на податкове навантаження підприємства. На сьогодні в обліку при визначенні первісної вартості придбаних за плату запасів існує проблема як неправильне віднесення витрат до «інших витрат», а саме: прямих матеріальних витрат та інших прямих витрат підприємства на доопрацювання і підвищення якісно технічних характеристик запасів. В бухгалтерському обліку та звітності запаси відображаються за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації, і при віднесенні їх на матеріальні витрати бухгалтер повинен проаналізувати їх фактичний стан. Оскільки неправильна класифікація запасів та оцінки може стати причиною виключення цих витрат з об’єкта оподаткування податком на прибуток та накладання штрафних санкцій контролюючими органами за ухиляння від сплати податків.

Підприємство повинно також обирати оцінку при вибутті запасів, враховуючи умови, які існують на ринку, рівень інфляції, відповідність процесу виробництва та стратегічним цілям підприємства. Оскільки аналіз даних факторів допоможе обрати ту оцінку, яка б не занижувала або не завищувала

собівартість продукції, що має прямий вплив на оподаткування діяльності компанії за рік.

З ціллю оптимізації податкового навантаження на підприємстві необхідно оптимізувати систему поставок запасів, дані дії сприятимуть раціональному розподілу зобов'язань та кредиту із ПДВ за кожен місяць діяльності підприємства. З метою більшої ефективності використання запасів підприємство може обрати одну із моделей: модель економічно обґрунтованих запасів, модель «just in time», модель планування потреби в матеріалах. Для зниження податкового навантаження підприємство може купувати запаси в різних регіонах, де більш вигідні ціни. Крім того може укласти договір з постачальниками, який би містив пункт про надання знижки за умови оплати у визначений термін або ж за умови тривалої співпраці.

Отже, підприємству необхідно обрати одну із стратегій: зниження витрат, або зростання доходів, оскільки саме від обраного методу залежатиме його подальша діяльність у сфері зниження податкового навантаження.

Список джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30 лист. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0893-99>.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/996-14/ed20180701>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовт. 1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0751-99>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31 груд. 1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00/ed20130809>.